

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Valentové a soudců JUDr. Lenky Matyášové, Ph.D. a JUDr. Jakuba Camrdy, Ph.D. v právní věci žalobce: **ACT FAST s.r.o.,** se sídlem Plzeň - Severní Předměstí, Karlovarská 70, zastoupeného Mgr. Sandrou Podskalskou, advokátkou se sídlem Brno, Údolní 33, proti žalovanému: **Odvolací finanční ředitelství,** se sídlem Brno, Masarykova 31, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 31. 1. 2013, č. j. 10 Af 495/2012 - 28,

takto:

Rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 31. 1. 2013, č. j. 10 Af 495/2012 - 28, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

I.

Vymezení věci

[1] Včas podanou kasační stížností se žalobce (dále jen „stěžovatel“) domáhal zrušení shora označeného rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích (dále jen „krajský soud“), kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí Finančního ředitelství v Českých Budějovicích ze dne 14. 5. 2012, č. j. 3854/12-1200, jímž bylo zamítnuto odvolání stěžovatele proti rozhodnutí správce daně ze dne 8. 2. 2012, č. j. 60261/12/077910305546.

[2] Posledně uvedeným rozhodnutím správce daně aproboval postup obchodní společnosti E.ON Distribuce, a.s. (dále jen „plátce daně“) při sražení odvodu z elektřiny ze slunečního záření dodané stěžovatelem a jednání plátce daně neshledal rozporným s § 7a a násl. zákona č. 180/2005 Sb., o podpoře výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů energie a

o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále též „zákon č. 180/2005 Sb.“).

[3] V řízení před krajským soudem stěžovatel namítl protiústavnost odvodu z elektřiny ze slunečního záření, kterou spatřoval v porušení zákazu pravé retroaktivity, principu legitimního očekávání, principu rovnosti a nediskriminace či principu proporcionality. Dle stěžovatele byly porušeny i zásady daňového práva, a to konkrétně zásady daňové spravedlnosti, daňové únosnosti a zásady primárně fiskálního účelu zdanění. Počínání státu dle názoru stěžovatele odporuje základním principům právního státu ve fázi normotvorby i aplikace právních předpisů.

[4] Krajský soud po provedeném řízení dospěl k závěru, že žaloba stěžovatele není důvodná. S odkazem na judikaturu Ústavního soudu (konkrétně nález ze dne 15. 5. 2012, sp. zn. Pl. ÚS 17/11, 220/2012 Sb., rozhodnutí Ústavního soudu jsou rovněž dostupná na internetové adrese nalus.usoud.cz) konstatoval, že srážka odvodu z energie ze slunečního záření nebyla plátcem daně provedena nezákonně. Povinností soudů je podle čl. 95 odst. 2 Ústavy řídit se zákonem, a jestliže Ústavní soud seznal, že zákon č. 180/2005 Sb. není v rozporu s ústavním pořádkem České republiky, nebyl dle krajského soudu důvod se tímto zákonem neřídit. Soud se dále neztotožnil ani s názorem, že předmětná právní úprava znamená porušení zásad daňového práva. Zatížením je sledováno snížení podpory provozovatelům fotovoltaických elektráren, což má oporu jednak z hlediska sociálně ekonomického zatížení spotřebitelů a státního rozpočtu, jednak souvisí se snížením nákladů na pořízení fotovoltaických elektráren. Je-li odkazováno na zásady fiskálního účelu zdanění, pak tu dle soudu jde o snížení podpory pro výrobce elektřiny z obnovitelných zdrojů energie a tento odvod není trestem pro provozovatele fotovoltaických elektráren. Krajský soud proto uzavřel, že rozhodnutí žalovaného nebylo vydáno v rozporu se zákonem, a žalobu stěžovatele proto podle § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) zamítl.

II.

Shrnutí argumentace obsažené v kasační stížnosti

[5] Rozsudek krajského soudu napadl stěžovatel kasační stížností, a to z důvodu nesprávného posouzení právní otázky soudem [§ 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.] a nepřezkoumatelnosti spočívající v jiné vadě řízení, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé [§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.].

[6] Nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku spočívá dle stěžovatele v postupu krajského soudu, který ve věci rozhodl bez nařízení jednání, aniž by pro to byly splněny zákonné podmínky ve smyslu § 51 odst. 1 s. ř. s. Stěžovateli bylo dne 11. 12. 2012 doručeno poučení o procesních právech a povinnostech, ve kterém byla obsažena výzva k vyjádření souhlasu s rozhodnutím bez nařízení jednání. Na uvedenou výzvu stěžovatel reagoval prohlášením, že na nařízení jednání trvá, obsaženém v replice k vyjádření žalovaného, odeslané soudu dne 21. 11. 2012 (Nejvyšší správní soud ze spisového materiálu ověřil, že vyjádření stěžovatele bylo ve skutečnosti odesláno dne 21. 12. 2012 - jedná se však toliko o chybu v psaní způsobenou nedopatřením stěžovatele, která nemůže mít vliv na posouzení námitky stěžovatele), tj. ve stanovené dvoutýdenní lhůtě. Jestliže stěžovatel výslovně žádal o nařízení jednání, bylo za uvedené situace dle jeho názoru povinností

soudu ve věci jednání nařídit. Soud přesto ve věci rozhodl bez nařízení jednání rozsudkem ze dne 31. 1. 2013, ačkoliv k tomu podmínky splněny nebyly.

[7] Vědom si skutečnosti, že pouze u přezkoumatelného rozsudku lze posuzovat jeho zákonnost, stěžovatel z procesní opatrnosti namítl rovněž i nezákonnost napadeného rozsudku spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení.

[8] Metodika použitá k výpočtu návratnosti investice, kterou Energetický regulační úřad (dále jen „ERÚ“) zvolil, když se na žádost Ústavního soudu vyjadřoval k návrhu na zrušení ustanovení o solárním odvodu, je dle stěžovatele nepřesná a zkreslená. Dle názoru soudních znalců v oboru ekonomie zaručuje zákon č. 180/2005 Sb. investorovi do fotovoltaické elektrárny diskontovanou dobu návratnosti ve výši 15 let od uvedení do provozu. Záruka dosažení této diskontované doby návratnosti je výsledkem garance zachování výše výnosů po zákonem garantovanou lhůtu 15 let. Interpretace ERÚ použitá v podkladech pro Ústavní soud je tedy dle stěžovatele v rozporu s ekonomickou logikou provádění investic zohledněnou v zákonné úpravě [§ 6 odst. 1 písm. b) bod 2 zákona č. 180/2005 Sb.]. Žádný racionální investor by totiž dle názoru stěžovatele nevložil svůj kapitál do podniku, kde mu za 15 let bude vrácena pouze investovaná částka, navíc znehodnocená inflací. Kromě toho dle posudku odborná literatura řadí prostou dobu návratnosti mezi metody statické, nezohledňující faktor času a vhodné proto k posuzování projektů s krátkou životností. Stěžovatel má proto za to, že krajský soud nesprávně posoudil, zda je v posuzované věci dodržena zákonná garance patnáctileté návratnosti investice, čímž je dána důvodnost kasační stížnosti dle ust. § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

[9] S ohledem na tyto skutečnosti tedy stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu, jakož i rozhodnutí Finančního ředitelství v Českých Budějovicích, zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

III.

Vyjádření žalovaného ke kasační stížnosti

[10] Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že mu žádná replika stěžovatele nebyla doručena, a proto vychází z údajů obsažených v rozsudku krajského soudu, že *„podle § 51 odst. 1 s. ř. s. nebylo třeba k projednání žaloby nařizovat jednání, protože účastnící projevili s takovým procesním postupem souhlas.“*

[11] Ke druhé kasační námitce pak žalovaný uvedl, že v odvolacím řízení byla přezkoumávána stížnost stěžovatele na postup plátce daně při srážce a odvedení odvodu z elektřiny ze slunečního záření. Účastník řízení tedy posuzoval, zda plátce odvodu ve správné výši srazil a řádně odvedl odvod z elektřiny ze slunečního záření za předmětné období, a dospěl k závěru, že plátce daně nikterak nepochybil, tj. že odvod byl sražen a odveden ve správné výši a včas. V dalším žalovaný odkázal na odůvodnění napadeného rozsudku, s nímž se plně ztotožňuje, a navrhl, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost stěžovatele zamítl.

IV.

Shrnutí dupliky stěžovatele

[12] Stěžovatel v reakci na repliku žalovaného uvedl na správnou míru své původní tvrzení o datu odeslání nesouhlasu s rozhodnutím ve věci bez nařízení jednání a upozornil na znění bodu 88 výše uvedeného plenárního nálezu Ústavního soudu. Dle stěžovatele je zřejmé, že Ústavní soud předpokládá, že řešení vedoucí k eliminaci protiústavního zásahu způsobeného aplikací ustanovení o solárním odvodu, je v kompetenci obecných soudů. Stěžovatel současně poukázal na vhodnost opětovného předložení věci Ústavnímu soudu, neboť je dle jeho názoru stále více zřejmé, že podklady předložené tomuto soudu v rámci posuzování ústavnosti solárního odvodu byly nejen chybné, ale rovněž falešné.

V.

Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

[13] Stěžovatel se včas podanou kasační stížností (§ 106 odst. 2 s. ř. s.) domáhá přezkumu rozhodnutí krajského soudu, které vzešlo z řízení, jehož byl účastníkem (§ 102 s. ř. s.), jeho kasační stížnost splňuje zákonné náležitosti (§ 106 odst. 1 s. ř. s.) a je zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Nejvyšší správní soud proto neshledal žádné důvody pro nepřípustnost kasační stížnosti.

[14] Poté, co přezkoumal napadený rozsudek v souladu s ustanovením § 109 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil ve své kasační stížnosti, dospěl zdejší soud k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

[15] Dříve než soud osvětlí důvody svého rozhodnutí, považuje za vhodné také uvést, že původním žalovaným v řízení před krajským soudem bylo Finanční ředitelství v Českých Budějovicích. Po nabytí účinnosti zákona č. 456/2011 Sb., o Finanční správě České republiky, však tento subjekt zanikl (§ 19 odst. 1 uvedeného zákona) a jeho agendu převzal v souladu s § 20 tohoto zákona žalovaný.

[16] V nyní projednávaném případě je zjevné, že nejprve se soud musel zabývat namítaným důvodem podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Pokud by totiž měl stěžovatel pravdu v tom směru, že se krajský soud skutečně dopustil takové vady řízení, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, není jiná možnost, než napadený rozsudek zrušit a otevřít tím krajskému soudu procesní prostor k vydání rozhodnutí nového, tentokráte již nezatíženého touto vadou.

[17] Zmíněnou vadu spatřuje stěžovatel v tom, že krajský soud rozhodl ve věci bez nařízeného jednání, ačkoliv stěžovatel s tímto postupem nesouhlasil. K tomu z obsahu spisu plyne, že krajský soud napadeným rozsudkem zamítl žalobu stěžovatele a v odůvodnění svého rozhodnutí uvedl, že oba účastníci vyjádřili svůj souhlas se zamýšleným postupem soudu rozhodnout ve věci samé bez nařízení ústního jednání. Z tohoto důvodu krajský soud postupoval podle ust. § 51 odst. 1 s. ř. s. a o podané věci rozhodl, aniž ústní jednání nařizoval.

[18] Jedním ze základních projevů práva na spravedlivý proces je i zásada ústnosti a veřejnosti soudního jednání. Každý má právo, aby byla jeho věc projednána soudem veřejně, bez zbytečných průtahů a v jeho přítomnosti, má právo se vyjádřit ke všem provedeným důkazům, stejně jako další důkazy navrhovat, předkládat soudu právní argumenty či tvrdit další skutečnosti.

[19] Právo účastníka na bezprostřední účast u jednání soudu má zajistit, aby soud přinejmenším v jedné soudní instanci s účastníkem vešel či mohl vejít (požaduje-li to účastník) v osobní kontakt a aby účastník mohl soudu bezprostředně a přímo sdělit svoji

verzi toho, co je předmětem rozhodování, a poukázat na skutečnosti svědčící ve prospěch jeho tvrzení, a to i v případě, že soud na základě dosud získaných informací z vyjádření účastníků a ze správního spisu má (a třeba i, jak se nakonec ukáže, oprávněně) za to, že účastník soudu žádnou relevantní informaci neposkytne.

[20] Otázkou nutnosti nařízení jednání v řízení před krajskými soudy jako správními soudy se zabýval ve svých rozhodnutích i Nejvyšší správní soud, který rovněž dovodil, že *„účastníku nelze upřít právo na veřejné projednání věci v jeho přítomnosti, včetně možnosti vyjádřit se k věci. Rozhodl-li proto krajský soud o věci bez nařízení jednání, aniž byly splněny zákonné podmínky uvedené v § 51 s. ř. s., došlo v řízení k vadě, jež mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, a je proto důvodem pro jeho zrušení podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.“* (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 11. 2004, č. j. 6 Azs 28/2003 - 59, publ. pod č. 482/2005 Sb. NSS; rozhodnutí zdejšího soudu jsou rovněž dostupná na internetové adrese www.nssoud.cz). Obdobně se zdejší soud vyjádřil i v rozsudku ze dne 29. 11. 2005, č j. 4 As 46/2004 - 58: *„Zamítl-li soud žalobu bez jednání poté, co na výzvu předsedy senátu (§ 51 odst. 1 s. ř. s.) vyjádřil účastník řízení s takovým postupem nesouhlas, je kasační stížnost podaná z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. pro vadu řízení spočívající v tom, že byla účastníku odepřena možnost jednat před soudem, důvodná“*. Shodně k dané problematice judikuje i Ústavní soud. V nálezu ze dne 22. 10. 2007, sp. zn. I. ÚS 819/07 (N 167/47 SbNU 195), konstatoval: *„Projeví-li některý z účastníků nesouhlas s rozhodnutím věci bez jednání nebo požaduje-li nařízení jednání, je povinností soudu k projednání věci samé jednání nařídit (samozřejmě nejde-li o některou ze zákonem stanovených výjimek; viz § 51 odst. 2 a § 76 odst. 1 s. ř. s.)“*.

[21] Zákonná úprava obsažená v ustanovení § 51 a § 76 s. ř. s. umožňuje ve výjimečných případech za splnění všech zákonných podmínek upustit od povinnosti krajského soudu nařídit jednání. Taková výjimka však musí být vykládána restriktivně, s ohledem na zájmy účastníka řízení, o jehož právech se rozhoduje a který má rovněž oprávnění svými dispozičními úkony zásadně ovlivňovat předmět řízení a průběh projednání jeho věci před soudem.

[22] V projednávané věci takové podmínky dány nebyly. Z předloženého soudního spisu (č. l. 19 spisu krajského soudu) Nejvyšší správní soud zjistil, že dne 11. 12. 2012 byla stěžovateli doručena výzva krajského soudu dle ustanovení § 51 odst. 1 s. ř. s. Stěžovatel byl vyzván, aby se ve lhůtě dvou týdnů vyjádřil, zda souhlasí s tím, aby soud rozhodl o věci samé bez nařízení jednání. Byl rovněž poučen, že souhlas s rozhodnutím věci bez jednání bude udělen rovněž tehdy, nevyjádří-li stěžovatel ve stanovené lhůtě nesouhlas s takovým postupem krajského soudu. Na tuto výzvu krajského soudu stěžovatel reagoval vyjádřením, které bylo krajskému soudu doručeno dne 24. 12. 2012, tedy ve stanovené lhůtě, a v němž výslovně uvedl, že na nařízení jednání trvá. Toto sdělení stěžovatele krajskému soudu je založeno na č. l. 23 spisu krajského soudu.

[23] Ze shora uvedeného je zřejmé, že stěžovatel krajskému soudu výslovně ve stanovené lhůtě sdělil, že nesouhlasí s tím, aby rozhodoval ve věci bez nařízení jednání. Nemohlo proto dojít k udělení souhlasu ve smyslu § 51 odst. 1 s. ř. s. Krajský soud přesto rozhodl bez nařízení jednání, ačkoliv k tomu neměl splněny zákonné podmínky. Zatížil tak řízení o žalobě vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé [§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.], a proto nezbývá, než napadený rozsudek pro tuto vadu zrušit a věc vrátit krajskému soudu k dalšímu řízení.

[24] Vzhledem k povaze shledané vady řízení před krajským soudem se kasační soud nemohl zabývat podstatou věci, neboť k tomu by bylo možno přistoupit pouze za předpokladu procesně bezvadného průběhu řízení ve věci před krajským soudem.

VI.

Závěr a náklady řízení

[25] Nejvyšší správní soud ze shora uvedených důvodů dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná, a proto napadený rozsudek podle § 110 odst. 1 věta první před středníkem s. ř. s. zrušil.

[26] Zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského soudu a vrátí-li mu věc k dalšímu řízení, je tento soud vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem ve zrušovacím rozhodnutí (§ 110 odst. 4 s. ř. s.).

[27] Nejvyšší správní soud ve věci rozhodl v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 s. ř. s., podle něhož rozhoduje Nejvyšší správní soud o kasační stížnosti zpravidla bez jednání, když neshledal důvody pro jeho nařízení.

[28] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e n í** opravný prostředek přípustný.

V Brně dne 11. října 2013

JUDr. Ludmila Valentová
předsedkyně senátu